

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

List na zakończenie roku
Do Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego
Neuengamme ich Bliskich i Członków Koła Przyjaciół

Dr. Detlef Garbe
Direktor

Telefon: 040 | 428 131 - 511
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@kb.hamburg.de

Hamburg, 11.12.2017

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele,

— także i w tym roku chciałbym poprzez ten list na zakończenie roku opowiedzieć Wam o inicjatywach, podejmowanych w Miejscu Pamięci Obozu Koncentracyjnego Neuengamme w 2017 roku. Właśnie teraz, kiedy w wielu demokratycznych państwach rozpowszechniają się tendencje egocentryczne i populistyczno-prawicowe, pragniemy aktywnie wyrażać solidarność z ofiarami i inicjować krytyczną dyskusję nad skutkami zła. Jednym z naszych zadań jest przecież ukazywanie łączących cech wspólnych i kulturowej różnorodności, oraz wspieranie dialogu międzynarodowego.

Jednym z naszych priorytetów w kończącym się roku była intensyfikacja międzynarodowych projektów spotkań. Kontynuowaliśmy nasze spotkania dialogu pomiędzy członkami rodzin osób prześladowanych i rodzin sprawców. Na spotkanie bliskich w dniu 30 kwietnia przybyli potomkowie byłych więźniów z drugiego, trzeciego i czwartego pokolenia z Belgii, Francji, Holandii, Niemiec, Polski i Słowenii. Podczas Forum „Przyszłość Pamięci” dyskutowali oni o tym, w jaki sposób można utrwalać pamięć o zbrodniach nazizmu w sytuacji, gdy nie będzie już wśród nas świadków, którzy mogliby opowiedzieć swoją historię. Okazją do tego spotkania były międzynarodowe uroczystości, zorganizowane w związku z 72. rocznicą zakończenia wojny i wyzwolenia, które odbyły się w dniu 3 maja 2017 roku. Przybyli na nie także w tym roku byli więźniowie oraz członkowie ich rodzin, a także inni goście z wielu krajów, w tym z Białorusi, Belgii, Czech, Danii, Francji, Holandii Izraela, Norwegii, Polski, Rosji, Słowenii, Szwecji i Ukrainy. Głós zabrała dwójka byłych więźniów: Ivan Moscovich i Joanna Fryczkowska, a także Yvonne Cossu-Alba – przedstawicielka drugiego pokolenia. Młodzi ludzie, którzy pracowali nad tematem „Ruch oporu w czasach narodowego socjalizmu – co możemy się z tego nauczyć”, stawiali sobie pytanie, co można zrobić dzisiaj w obliczu niesprawiedliwości i rasizmu. Wszystkie teksty, a także inne informacje o naszej pracy w Miejscu Pamięci znajdą Państwo na blogu, który jest częścią naszej strony internetowej www.kz-gedenkstaette-neuengamme.de.

Tam znajdą Państwo także sprawozdanie z tegorocznego Międzynarodowego Warsztatu Młodzieżowego. Latem uczestnicy z Czech, Hiszpanii, Niemiec, Polski, Portugalii, Ukrainy i Włoch pochylili się nad wspomnieniami potomków sprawców i prześladowanych i dyskutowali nad kulturą pamięci w różnych krajach.

W ramach wystawy czasowej, którą zorganizowaliśmy we współpracy z Radą Miasta Hamburg na początku roku z okazji Dnia Pamięci o Ofiarach Narodowego Socjalizmu w ratuszu, nasi archiwiści Alyn Beßmann i dr Reimer Möller ukazali, że ukaranie osób odpowiedzialnych za zbrodnię narodowego socjalizmu, było dla krajów prowadzących wojnę przeciwko Niemcom sprawą szczególnej wagi. Budynek Curiohaus w Hamburgu-Rotherbaum był ważnym ośrodkiem sądowniczym na terenie brytyjskiej strefy okupacyjnej, prowadzącym

procesy zbrodniarzy wojennych. Tu odbyło się 188 procesów przed sądem wojskowym przeciwko 504 oskarżonym. Wystawę uzupełniał bogaty program towarzyszący, a nasze Centrum Studyjne zorganizowało konferencję, poświęconą aktualnym badaniom nad ściganiem zbrodni nazistowskich przez brytyjskie sądownictwo wojskowe.

W dniu 10 maja 2017 roku w dzielnicy HafenCity roku odbyło się uroczyste otwarcie miejsca pamięci „denk.mal Hannoverscher Bahnhof“, upamiętniającego deportacje pochodzących z Hamburga Żydów, Sinti i Romów, w którym uczestniczył Pierwszy Burmistrz Olaf Scholz, ostatni przedstawiciele tych, którzy przeżyli, oraz reprezentacji związków ofiar. Obecnie trwają prace nad planowaniem centrum dokumentacyjnego, które ma tam w przyszłości powstać. Ma ono przedstawiać międzynarodowy wymiar zbrodni nazistowskich. Wokół tych kwestii oscyluje także rozpoczęty w marcu projekt finansowany ze środków zewnętrznych pt.

„Międzypokoleniowe przekazywanie historii: praca nad przyszłością pamięci o narodowym socjalizmie w społeczeństwie migracyjnym.

Wśród nowości wydawniczych obok nowego zmienionego wydania zbioru materiałów „Pozbawienie praw, opór i deportacje 1933 – 1945 i przyszłość pamięci w Hamburgu“ oraz broszury wystawowej „Hamburskie Procesy w Curiohaus. Nazistowskie zbrodnie wojenne przed brytyjskimi sądami wojennymi“ wymienić należy szczególnie publikację, nawiązującą do naszej wystawy ratuszowej z 2015 roku, wydaną pod redakcją dr. Olivera von Wrochem i przy współpracy badaczy z wielu krajów „Środki przymusu i terror. Akcje odwetowe w okupowanej przez Niemców Europie 1939 – 1945“.

Niestety także w 2017 roku musieliśmy pożegnać się z byłymi więźniami obozu koncentracyjnego Neuengamme, którzy szczególnie wspierali naszą pracę. Chciałbym wymienić tu kilku z nich: urodzonego w Łodzi Henryka Francuza, Karłę Raveh, z.d. Frenkel, z Lemgo i Zuzanę Růžičkovą z Pilzna.

Także w tym roku odwiedziło nas ponad 100.000 osób. Przeprowadzona latem ankieta pokazała, jakie wrażenia zabierają ze sobą odwiedzający Miejsce Pamięci. Ponownie przekonaliśmy się o międzynarodowym przekroju naszych gości, a także uświadomiliśmy sobie, jak ważne dla wielu osób jest, aby miejsca pamięci trwały jako miejsca upamiętniania i nauki, oraz aby kontynuowały swoją działalność ukierunkowaną na przyszłość.

Bardzo dziękuję Państwu za ogromne wsparcie, które otrzymaliśmy od Was także w tym roku. W imieniu własnym i wszystkich współpracowników życzę Państwu spokojnej końcówki starego roku, a także zdrowego i pełnego pokoju Nowego Roku.

